

המשרד הכלכלי
מחלקת המס
ת"ת 1953
462/3

458

ס ו ד י

ז' בתשרי, תשי"ד
16 בספטמבר, 1953

2480/17c

שק/ק 392
1/1

25.1.53

ישיבת השגריר עם הסגל ב-14 בספטמבר 1953

השגריר הקדיש את מרבית דבריו לסכומי בקורו בארץ: דיוניו עם הממשלה ומשרד החוץ; הופעותיו הצבוריות ורשמיו סיווריו.

2480/1

הוא מצא בצבור ובממשלה מחת גבוה של עירנות ודאגה ליחסי ישראל - ארצות הברית. השאלה הרווחת: לאן מועדות פני יחסינו אלה. מהי משמעות ההצהרות המדיניות מאז עליית הרימובליקנים? היש לצפות למפנה. האם לפנינו שנוי איריה וסגנון בלבד או האם זהו שנוי ערכי.

השגריר ניסה להבהיר בהודעותיו הפומביות כי יש להמנע מבהלה ומשאננות גם יחד. צבורנו נטה להפריז בהתרגשות ובדכאון נוכח הגלויים האחרונים במדיניות ארצות הברית במזרח התיכון כאילו אנו עומדים על עברי פי תהום, כאילו ארע מפנה בדומה למפנה במדיניות הבריטית כלפינו ב-1945-46. השגריר ניסה להתדייר בצבור כי אין להדגיש הדגשה יתרה את חשיבותם של חלופי המשמרות בממשל האמריקני. כי יש להכיר בעובדת קיומן של מגמות קבועות במדיניות האמריקנית. התחשבות בישראל מזה ורצון לחזק את הידידות עם הערבים מזה, אלה הסגקטבים שיתוו את דרכה של כל ממשלה אמריקנית שהיא. השגריר ראה צורך להזכיר לצבור נשכחות מן העבר. גם תקופת טרנמן לא היתה רצופה כולה אהבה. אז נשקפו לנו סכנות גדולות פי כמה והיו ערעורים אמריקניים שהתנקשו בעצם קיומנו: גבולות; החזרה רבע מליון פליטים.

מוטב לנו להמתיין ולא לדחוק את הקץ כל עוד אין עובדות המחייבות אותנו להתמודדות חזיתית עם ארצות הברית.

השגריר מקוה שהקהל הישראלי מבוגר יותר מעתונותו ומבין שמצב יחסינו עם ארצות הברית אינו ניתן למצוי ולהגדרה בסיסמה פשטנית. עם זאת נוכח השגריר לדעת, כי שורת בצבור חרדה כנה והערכה מציאותית לחשיבות ידידותנו עם ארצות הברית והעזרה שאנו מפיקים ממנה.

מכל האיומים המדיניים הנשקפים לנו מודאג הצבור ביותר מזיון הערבים על ידי ארצות הברית. בפרק הזמן הקצר שעשה בארץ נהרגו משמונה עד חשעה יהודים על ידי מסתננים ונכרו סמניה של חכונה מיוחדת מעבר לגבול הסורי בקשר לעבודות החולה. לאור מצב זה אין אנשים יכולים לחפוס כלל כיצד ייתכן שיינתן נשק לערבים.

באשר לשאלה אם להתרכז במערכה על שלילת נשק מן הערבים או להאבק על חלקנו שלנו בקבלת נשק, הרי העמדה שנתגבשה בממשלה ובמטה הכללי היא להאבק עד הסוף למניעת נשק ממדינות ערב.

השגריר סיכם את מסקנות ההתייעצות בפאריס באשר לשלום או לחוסר שלום עם ארצות ערב. יש להזהיר את צבורנו ואף את ידידינו בארצות הברית כי עלולות לעבור עוד שנים עד להשגת שלום, אך מצד שני אין לומר נואש. אין להזמין יוזמה אמריקנית לעשיית שלום. להיפך יש להפיא את ארצות הברית מכך. מחלקת המדינה צריכה להסתפק בדגילה מתמדה במגמת השלום, ואילו על ידי הידוש פעולותיה בשטח זה היא רק תפסיד את מעמדה המתווך. במערכת הסברתנו וביחסינו הבינלאומיים יש לנצל במלוא יכולתנו את יתרוננו התכסיסי כשוחרי שלום לעומת הסרבנות הערבית. כן ייעשה תכנון ענייני מפורט לגופן של תכניות השלום שלנו. לא יהיה אסון מבהינה הסטורית אם תעבורנה עוד עשר שנים עד שנשלים את מעגל יחסינו עם שכנינו ואין להתיאש מן העובדה כי דבר זה טרם הושג בחמש שנותיה הראשונות של מדינת ישראל.

בעצרת הנוכחית של או"ם נשתדל למנוע דיון בשאלותינו ולצמצם את היקפו. אם ייגזר דיון כלשהו אזי נעבור מהחגונות להתקפה ונשתדל לחזור על הצלחתנו מאשחקד. מאלפת ביותר הסכנות של הערבים להעלות את ענין ירושלים. מחמוד פאוזי, שר החוץ המצרי, התבטא בערך כך: "בעצרת האחרונה הצלחנו להמלט בעוד מועד מביה בוער (הכוונה לנפילת הצעת ההחלטה על משא ומתן ישיר) אך אין טעם לשוב ולהכנס לביה בוער מדי שנה".

באשר לבעיית הפליטים הערביים יש להוקיע את מדינות ערב שבזבזו הון חועפות של סיוע בינלאומי ומנעו בזדון את פתרון הבעיה. יש לזכור כי תמיד הצלחנו באו"ם כאשר יזמנו ולחמנו ואילו כשלונות ירדו עלינו כאשר הנחנו את היוזמה לאויבינו.

השגריר הרחיב את הדבור על החרמת משרד החוץ בירושלים על ידי הנציגויות הזרות. שגרירות ארצות הברית מנצחת על חרם זה. במידה מסויימת למורת רוחן של הנציגויות האחרות, ומיפכה הכח האמריקני, מר ראסל, נוטה לפרש בתומרה יתרה את הוראות מחלקת המדינה הנוקשות מאד כשלעצמן. חלה אפילו נסיגה לעומת הנוהג שהיה מקובל לפני ההעברה: צמצום מגען של הנציגויות עם משרדי הממשלה האחרים בירושלים. שגרירות ארצות הברית הפכה מפני כך למחיצה ולמכשלה ביחסינו עם ארצות הברית. אין לראות כרגע סכויים לתקון קרוב בנדון.

גב' הרליץ מדווחת לחוד על החפתחיות בשטח יהודי וכספי שנסקרו על ידי השגריר: החלטת הממשלה לקרוא לכינוס מנהיגים יהודים מאמריקה בירושלים בחודש אוקטובר; החלטת הממשלה להמשיך במלווה העצמאות; המאמצים למניעת קיצוץ בהענקה לישראל בגלל הסיוע לאיראן; תוכניות לנציול האשראי של קהילות יהודיות בצורת מלווה ביסוס של חמשים מליון דולאר על חשבון הכנסות המגבית היהודית המאוחדת בחמש השנים הבאות.

בראשיית הישיבה קידם השגריר בברכה את הציר החדש מר ראובן שילוח.

ש. קרייב
מזכיר שני.

תפוצה: מאה"ב, מר א. הרמן, הקונסוליה הכללית, ניו יורק, הקונסוליות: שיקגו; לוס-אנג'לס; מונטריאול (צירות אוטבה).